

Historia ya Falsafa

37 Sababu na Hisia katika Spinoza

Na Dkt. Arthur Holmes wa Chuo cha Wheaton

Mtazamo wa mwisho wa falsafa ya Spinoza, Sababu na Hisia, ambao unatuingiza katika maadili yake, ambayo, baada ya yote, ni kichwa cha kazi nzima kuu, ingawa inamchukua muda mrefu kuifikia, na inatuongoza kwenye kile kinachohusisha waziwazi maneno ya athari za kidini za falsafa yake ya kuabudu miungu mingi. Kwa hivyo hebu tujikumbushe kwanza kwa msingi ambao anauleta kwenye mjadala, na natumai kwamba kufikia sasa una haya waziwazi akilini. La kwanza, bila shaka, ni uungu wake wa pande mbili.

Kuna kiumbe kimoja kinachojumuisha yote, kiini, chenye angalau sifa mbili, mbili tunazozijua. Fikra inaonekana kumaanisha mpangilio na upanuzi unaoeleweka, yaani, kuwepo kwa vitu. Kwa hivyo anaelewa uhalisia wa kiumbe hiki kwa upande wa sayansi ya kiufundi ya wakati huo.

Kwa maana hiyo, yeye ni mlimwengu wa vitu. Na anaonekana kufikiria shirika hili linaloeleweka kwa njia fulani sambamba na Logos ya Stoiki, ambayo Philo wa Alexandria alikuwa ameionganisha na Uyahudi, na baadaye wafikiri Wakristo walikuwa wameifanyia kazi. Ili kwamba katika uhalisia wote uwe na vipengele hivi viwili, pande hizi mbili, kama Wastoiki walivyofikiria.

Kuna vitu vya kimwili vya nyenzo, nyenzo za msingi, vitu vya msingi, na kuna muundo wa Nembo, mpangilio wake, ambao huipa aina ya ulimwengu uliopangwa kama ulivyo. Ite asili, iite Mungu, ni kitu kimoja. Na katika kiwango cha kikomo, hiyo ina maana, bila shaka, kwamba yote yaliyopo kuhusu sisi sote ni nyakati za kikomo tu, hali za kikomo ni jinsi anavyosema, nyakati za kikomo katika uwepo wa yule anayejumuisha yote.

Ili mawazo yako ya sasa yawe mawazo ya Mungu yaliyo wazi na tofauti, si lazima yawe wazi na tofauti katika mawazo yako. Na hali yako ya sasa ya mwili, michakato ya mwili, ni wazi ni kipengele chenye kikomo cha ulimwengu mzima wa kimwili. Kwa hivyo kipengele hiki maradufu kinatumika kwa kiwango kisicho na kikomo, kinachojumuisha yote na kiwango chenye kikomo, maalum.

Nina tatizo kuelewa modi. Anaelezea modi mwanzoni kama kubadilisha au kubadilisha dutu. Je, hiyo ina maana ya kubadilika kutoka kutokuwa na mwisho hadi kutokuwa na mwisho au kitu kama hicho? Hapana.

Kwa sababu anaelezea hali ya kikomo. Anazungumzia hali kana kwamba ni aina fulani ya marekebisho. Kana kwamba ni mabadiliko fulani, kama unavyosema, yanayotokea katika moja.

Je, ile inayojumuisha yote yenyewe hubadilika? Hapana. Hapana , kwa maana hii kwamba bila mabadiliko ni ile inayojumuisha yote. Sasa, ikiwa inajumuisha yote, basi hakuna kitu ambacho inaweza kubadilika kuwa kwa sababu inajumuisha uwezekano wote.

Mabadiliko yaliyopo yanatokea katika hali zenye kikomo ambazo huja na kwenda ndani ya yote yanayojumuisha yote. Ili mawazo yako ya jana na mawazo yako ya leo yawe marekebisho kwa sababu huja na kwenda ndani ya mawazo ya jumla yasiyo na wakati. Yanajumuisha yote, unaona.

ya mwili wako , mabadiliko ya mkao, nywele zako zinatoka. Haya ni mabadiliko katika kiwango cha mwisho. Ilhali yote yanajumuisha yote.

Kwa hivyo huwezi kusema kwamba Mungu, yule yule, anabadilika. Hapana. Yule asiyebadilika.

Lakini mabadiliko hutokea katika michakato yenye kikomo, na ni hapo tu ambapo mabadiliko hutokea. Tulipozungumzia mara ya mwisho kuhusu makosa , je, hiyo ina maana kwamba tuko katika makosa? Ichukue kwa upande wa mema na mabaya. Je, uovu uko ndani ya Mungu? Je, kosa liko ndani ya Mungu? Naam, tuliona mara ya mwisho kwamba kwa Spinoza, mema na mabaya yote ni mawazo yaliyochanganyikiwa.

Sio mawazo yaliyo wazi na tofauti. Ni mawazo ya ubunifu tunayobuni. Hakuna uhusiano wowote wa kimalengo , hakuna sehemu ya marejeleo ya kimalengo kwa kile tunachokiita mema au mabaya katika uhalisia .

Hakuna uhalisia halisi kwa wema tofauti na uovu na ubaya tofauti na wema. Sasa, sawa na kosa. Unaona, kwa sababu kosa linatokana na mawazo yaliyochanganyikiwa ambayo tunakubali.

Kukubali kwamba tunafikiri ni suala la hiari, lakini hilo pia ni wazo lililochanganyikiwa . Kwa hivyo kila kitu kuhusu makosa ni suala la mkanganyiko wa kiakili kwa upande wetu. Ambalo halitokei kwa upande wa Mungu.

Unaona, ni katika hali zenye kikomo pekee ndipo kuna ukosefu wa uwazi na utofauti. Mikanganyiko hiyo, mawazo hayo. Tuna aina tatu za mawazo.

Maoni, mawazo, sababu. Mungu ana uelewa mmoja tu ulio wazi na tofauti, sababu. Kwa hivyo hakuna kosa katika Mungu.

Kwa hivyo hiyo ina maana kwamba tunaweza kufikiria mambo? Isipokuwa kwamba tunapofikiria, hatufikirii mambo. Hatufikirii chochote ikiwa hakipo, sivyo? Tuna mawazo yaliyochanganyikiwa. Mawazo ni mawazo yanayopita .

Sio vitu. Kuna kitu kimoja tu ambacho ni kiini. Hicho ni Mungu.

Kwa hivyo ukiwa na wazo potofu kuhusu baadhi ya vitu vyenye kikomo, una mawazo yasiyoeleweka kuhusu Mungu. Kwa sababu kitu chochote chenye kikomo ni mfumo wa Mungu wenye kikomo. Kwa hivyo makosa yako ni mkanganyiko wako kuhusu kitu kimoja na sifa na mifumo yake.

Ruthu? Sio sana kama kuna... Ulijadili jinsi kutenda mema kulivyo mbinu ya kuishi. Na kwamba tumeazimia kutenda hivyo kwa sababu kunafaidi maisha yetu. Na anasema kwamba ni kwa kuishi kwa busara tu ndipo tunaweza kuishi kwa wema.

Na swali langu ni, je, kuna maalum ... Kupitia akili zetu, tunaweza kuendelea kufikia majibu sahihi na taarifa kuhusu jinsi ya ... Naam, pia ni stoic. Kumbuka kwamba kwa Wastoic, msisitizo ulikuwa kwenye akili sahihi kwa maana ya kutafakari mpangilio wa asili na kukubali nafasi yetu ndani yake. Na Spinoza anasema kimsingi ni sawa.

Uelewa wazi na dhahiri wa nafasi yako ndani ya maumbile husababisha utulivu, wema, na kadhalika. Lakini kwa upande mwingine, uko sahihi kwamba anapozungumzia maneno hayo, nne na tano, inaonekana kusikika kama ya Kiplato zaidi kuliko ya Kistoiki. Na ni aina hiyo ya kitu ambacho baadhi wamekifuatilia hadi kwenye fasihi ya Kikabbala ya Uyahudi.

Sasa, katika historia ya mawazo ya Kiyahudi, una Uplatoni wa Kiyahudi, kama ilivyo kwa Philo. Uaristoteli wa Kiyahudi, kama ilivyo kwa Moses Maimonides. Na fasihi hii ya Kikabbalisti ilikuwa karibu zaidi na mapokeo ya Wagnostiki.

Angalau, hivyo ndivyo inavyoelezwa kwa kawaida. Sasa, aina ya mila ya Kinostiki ambayo tulikumbana nayo ilikuwa aina ya imani mbili. Lakini pia kulikuwa na aina ya Kinostiki iliyokuwa na mpangilio wa kiumbe.

Unaona, mfumo wa kiumbe wa upande mmoja, kama tulivyoupata katika Uplatoni wa Kati. Waliuchukua kutoka kwa Waneopthagore, ambao waliathiriwa na Wagnostiki . Na bila shaka, uliingizwa katika Uplatoni Mpya.

Na inaonekana kwangu kwamba kiungo hiki, hata kama ni ushawishi wa fasihi ya Kikabbala ya Kiyahudi, kikisisitiza upendo kwa Mungu, amri ya kwanza na kuu, Shema ya Israeli ya kale, Sikia, Ee Israeli, Bwana Mungu wetu ni mmoja, na kadhalika. Na baraka hupatikana katika hilo, upendo kwa Mungu. Hilo halizuii kuwa na ushawishi wa Kiplato, hata ndani ya mapokeo ya Kikabbala.

Je, hilo lina maana? Na, unajua, ungeweza kuangalia muundo mzima wa mawazo yake, na unakumbuka jinsi nilivyochora maneno, ungeweza kuyaona kama aina ya uongozi wa kiumbe. Isipokuwa kwamba, hapa ndipo yanapopungukiwa; hakuna kutoka kwa Mungu hadi nje ya Mungu. Unaona, ili vitu vyenye kikomo si kitu kingine isipokuwa Mungu ambavyo vimefurika kutoka kwa Mungu.

Sasa, katika Neo-Platonism, ndivyo emanation ilivyo. Ni vitu vya Mungu vilivyofurika kutoka kwa Mungu. Lakini hapana, hizi ni aina za Mungu mwenyewe.

Ni tofauti sana. Kwa hivyo, kimaumbile, inaonekana karibu zaidi na Upapatisti wa Stoiki, ingawa unapata baadhi ya mambo ya kimaadili ambayo yanaweza kukumbusha zaidi Plato. Fuata? Ninaona vichwa vingine vikitikisa kichwa, huku macho yao yakiwa wazi, macho yakiwa macho.

Sawa, kwa hivyo basi dhana moja inahusiana na uungu wa pande mbili. Na kwa kuwa tayari nimesema katika majadiliano, dhana nyingine inahusiana na mawazo ya ubunifu na yaliyochanganyikiwa ya mema na mabaya. Sawa.

Kwa hivyo hakuna jema tofauti na uovu katika maana mbili tofauti. Hapana. Na, bila shaka, dhana nyingine inahusiana na uamuzi wake kamili, ambapo kila kitu kinachotokea katika Mungu huamuliwa na kiini cha Mungu.

Na, kwa hivyo, kila aina ya mawazo yenye kikomo huamuliwa na athari ya kisababishi ya aina zingine za mawazo. Na kila kitu kinachotokea katika maumbile husababishwa na matukio ya kimwili yenye kikomo ambayo husababishwa na, kadhalika, uamuzi kamili na ulioenea. Tutaona baada ya muda mfupi zaidi kuhusu hili, lakini mtu aliuliza ofisini jana, hakuweza kuzuia maswali kuhusu Spinoza, watu wawili hawakuweza, na walikuja tu ofisini wakiwa na maswali kuhusu Spinoza.

Mmoja wao alikuwa akiuliza, vema, ni nini kinachoendesha mchakato huu unaoendelea wa kisababishi? Unaona. Ni nini kinachoendesha mchakato? Ni wazi kwamba kuna kitu ambacho hakipaswi tu kukianzisha, bali pia lazima kikidumishe. Unaona.

Na jibu ni, bila shaka, kwa njia moja ya kuiweka, kiini cha Mungu, ambacho ni msukumo wa kisababishi. Unaona. Au, kama anavyoiweka katika kukuza saikolojia yake, ni conatus.

Sasa, hilo ndilo neno la Kilatini ambalo tunapata neno letu la kisaikolojia, conative. Mielekeo ya Conative ni ile inayohusiana na utashi, uthubutu, na kadhalika. Shika.

Kwa hivyo, conatus ni aina ya msukumo wa ndani, mvuto wa ndani, msukumo wa ndani unaopita katika kila kitu. Ni asili ya kuwa. Ni kama vile anasema, sasa subiri kidogo, enyi wanasayansi wa mitambo.

Je, maada imekufa hivyo? Au kweli ni kifurushi cha nishati? Unaona, na kama hiyo ndiyo aina ya kitu kinachosababisha hili, anaruka miaka mia kadhaa kabla ya wakati wake. Unaona. Je, maada imekufa, haitumiki, inatekelezwa tu kutoka nje? Ambayo ni mtazamo wa sayansi ya kiufundi.

Au labda, je, watu wa kabla ya Sokrati hawakuwa wazimu sana waliposema kwamba maada kwa namna fulani iko hai, imejaa uungu ? Unamkumbuka Thales? Spinoza anaonekana kufikiria katika mwelekeo huo. Na wiki ijayo, tutakapoingia katika Leibniz, utagundua kwamba Leibniz anaelewa vipengele vya msingi vya uhalisia kama vile vyenye vitengo vya nishati .

Unajua, ndio, anazungumzia dutu , oh yeye ni mwingi, vitu vingi. Kila dutu ni kitengo cha nishati, nguvu. Sasa hajawahi kusikia kuhusu E sawa na MC mraba, lakini alipata wazo.

Sio mbaya kwa mwaka 1700. Uliza tu swali kuhusu moja ya dhana zake, lakini uamuzi huu si maadili yake yote, kama anavyoandika, je, si kupoteza tu, si kupoteza muda, lakini ni nini maana ya kuisoma mara tu unapoazimia kuisoma tayari? Kuna nini maana ya kujua hili? Naam, unamaanisha nini unaposema lengo ni nini? Sasa, jambo la aina gani ni hoja ? Naam, anapozungumzia jinsi jambo bora la kufanya ni, unajua, kuchanganyikiwa ili uwe na kiwango cha kiakili, inaonekana kama, haijalishi ni nini, kama ninajaribu kufanya hivyo au la, kwa sababu kila kitu kimeamuliwa hata hivyo. Kwa hivyo kwa hoja fulani, unauliza kusudi ni nini, au haongozi kwenye hitimisho linalojipinga? Sasa, unamaanisha lipi kati ya hayo mawili, kusudi au hitimisho linalojipinga? Kwa hivyo unajaribu kusema kwamba Spinoza anajipinga mwenyewe.

Nilitumaini ungeenda kinyume na kuuliza, ikiwa kila kitu kimeamuliwa, kuna maana gani ya kujaribu? Unaona. Hoja yake ni kwamba, sasa hiyo ni maana ya tatu. Hoja anayotaribu kutoa ni kwamba ukweli kwamba kila kitu kimeamuliwa hauzuii juhudi zetu binafsi, kwa sababu mchakato wa kisababishi ni mchakato wa kisababishi unaohusisha juhudi zetu binafsi, ambao unahusisha hata kuuliza swali, "Hoja ni nini? Wazo lililochanganyikiwa, hata hivyo, hilo linaweza kuwa.

Kwa sababu mambo hayo yote yameamuliwa. Na hivyo michakato ya mawazo tuliyo nayo, tukijadili kama inapingana au la, yote ni sehemu ya mchakato unaotusukuma mbele. Unaona, kumbuka jinsi michakato ya kiakili ilivyo thabiti kwake.

Na unaweza kuona mambo kwa njia hiyo. Unajihusisha sana jioni moja katika kujadiliana na Spinoza kiasi kwamba unaenda kulala, na akili yako haitulii. Inaendelea na kuendelea na kuendelea.

Na unapinga baadhi ya uthibitisho na mapendekezo yake saa tisa asubuhi. Ukiwa macho kabisa. Unafikiri, je, hilo linakutokea ? Naam, unajua, mfano huo huenda usikufanyike, lakini jambo la aina hiyo linatutokea wengi wetu, nadhani.

Ndiyo. Naam, unaona, kuna mchakato wa kuamua. Huna udhibiti.

Na hata katika kufuata hatua kwa uthibitisho wa kukamilika, unavutiwa bila kuchoka hadi hitimisho la kimantiki. Unaona ? Jana usiku katika hotuba hiyo kuhusu muziki wa Kijapani, Profesa Mull alifikia hatua katika hotuba hiyo wakati angeimba au kucheza vifungu vichache vya maneno kwenye piano. Na kisha hadhira ingeweza kubuni vifungu vichache vya maneno vinavyofuata.

Huh? Unajua, ni kama Plato akiwa na mvulana mtumwa akifanya matatizo ya hisabati. Hapa alikuwa Mull akiwa na wavulana na wasichana watumwa wakifanya matatizo ya muziki. Na walionekana kujua ilienda wapi.

Ndiyo, kwa hivyo unasema, kuna maana gani? Siwezi kujizuia. Unajisaidia wakati wote. Ingawa kujisaidia kwako tayari kumeamuliwa na misaada mingine ambayo umejipa njiani, ambayo iliamuliwa na.

Na, bila shaka, mchakato wako wa kufikiri umedhamiriwa katika mifumo fulani hivi kwamba ningetarajia aina hiyo ya swali kutoka kwako, David. Ni aina ya swali zuri ambalo David huuliza kila wakati. Kwa hivyo kuna utabiri kuhusu mawazo yetu.

Kwa nini? Naam, hivyo ndivyo Spinoza angefanya, nadhani, kueleza. Nina wasiwasi kidogo kuuliza swali kwa sababu unaweza kudhani ni ujinga unaotabirika au kitu kama hicho. Ulisema hivyo.

Jambo ambalo sipendi kuhusu mwelekeo wa mantiki katika Spinoza, katika kesi hii, ni kwamba inaonekana kama wamefungiwa kwenye kabati kwa muda mrefu sana au kitu kama hicho. Kwa sababu wanaonekana kutozingatia uzoefu wowote. Kwa maana kwamba, namaanisha, wanaelezea kwa njia za busara, lakini bado, kwa upande mwingine, inaonekana kama wakati mwingine kwangu mimi nataka tu kuwatikisa na kuondoka, hapana, sivyo?

Namaanisha, angalia jinsi inavyofanya kazi. Subiri kidogo. Uzoefu ni maoni.

Maoni ni wazo lililochanganyikiwa . Inanishangaza ambalo ni la kibiblia kabisa. Tunaona kupitia kioo kwa giza.

Kama hilo si wazo lililochanganyikiwa , ni lipi? Unazingatia kile unachokiona kupitia kioo kwa giza, lakini huchukulii kama neno la mwisho hadi utakapoona wazi zaidi. Unajua, uhusiano wa utambuzi wa hisia ni hadithi ya zamani tangu mwanzo wa falsafa ya Magharibi. Unasema? Chukua jamaa .

Lichukulie kwa uzito zaidi. Lichukulie kwa uzito kama neno la mwisho? Hapana. Uzoefu pekee hautoshi kamwe.

Unaona, Spinoza angejibu hivyo. Kwa kweli, mimi pia ningejibu. Na nadhani hata mtaalamu wa majaribio angefanya hivyo, na kusema kwamba uzoefu mbichi hautoshi.

Kwa sababu tunapaswa kuchanganua uzoefu wetu vya kutosha ili kuchuja, kupanga, na kufikia hitimisho. Sasa, msingi wa swali lako, bila shaka, ni ukweli kwamba humpendi mtu mwenye mantiki sana kiasi kwamba yote ni ya awali. Ndiyo, wala mimi simpendi. Hivi sasa, ninacheza kama mtetezi wa shetani.

Lakini ukweli kwamba humpendi mtu mwenye mantiki anayesema kwamba yote ni ya awali haimaanishi kusema kwamba hatupaswi kuthamini ukweli kwamba angalau kitu ni cha awali. Na uzoefu hautoshi. Ukimya wa kifo, kana kwamba nimemuua kasisi au kitu kama hicho.

Je, ujaribio ni mtakatifu? Inaonekana kwamba dhana lazima ziweze kutafsiriwa kwa njia ya uzoefu. Ndiyo. Ndiyo.

Sawa, unaona nini ambacho hakiwezi kutafsiriwa? Kile ambacho katika Spinoza hakiwezi kutafsiriwa? Ni swali zuri sana. Lako, namaanisha, si langu. Inaonekana kama mawazo yaliyochanganyikiwa, sivyo? Sasa, kulingana na Spinoza, yanavutiwa nalo.

Ndiyo, ndiyo. Ndiyo, lakini ninapokuambia, ulimaanisha nini kwa kusema hivyo? Ulimaanisha ulichosema? Na unasema, ndiyo, bila shaka nilimaanisha. Ninachosema ndicho ninachosema.

Unavutia mantiki. Wewe ni nani? Wewe ni Jack au Bill? Bill. Unamaanisha Bill au la? Namaanisha Bill.

Unavutia mantiki. Kama hukuvutia mantiki, hungeweza kuwasiliana. Hungeweza kufanya kazi katika ulimwengu unaorejelea kitu chochote maalum .

Usingejua kama ulimaanisha hilo moja au jingine. Mantiki inaeleza kila aina ya kitendo, mawazo, au neno tunalotumia. Sheria ya msingi ya mantiki ni sheria ya utambulisho.

A ni sawa na A na si isiyo-A. Kwa hivyo huwezi kuzingatia A yoyote maalum bila sheria ya utambulisho. Huwezi kuuliza swali lako kama ilikuwa kwa sheria ya utambulisho.

Ndiyo, lakini hiyo ni msingi mzuri, lakini si lazima ifikie vipengele vyote. Naam, je, kuna eneo lolote la uzoefu ambalo haliguswi na hilo? Uzoefu unahusiana na mambo maalum ambayo yana utambulisho. Sasa, nadhani najua unachojaribu kuelewa, ambayo inaweza kuwa kwamba hoja za kufikirika, uthibitisho wa kufikirika, ni kama mazoezi ya gwaride kuliko mbinu halisi za maisha.

Ndiyo, naikubali . Nakubaliana. Hivyo ndivyo Wittgenstein anavyosema.

Ni tamathali yake ya usemi. Nadhani ni sahihi. Lakini jambo ni kwamba mazoezi ya gwaride yanakufundisha aina ya usahihi utakaohitajika katika mbinu za maisha.

Acha niseme kwa njia nyingine. Anachojaribu kufanya ni kukuza falsafa ya maisha katika mtindo wa kisayansi. Hakika, angalia anakoelekea.

Lakini kwa nini katika mtindo wa kisayansi? Naam, kwa sababu ya ombwe la kiepistemolojia la siku hizo, unakumbuka? Unaona ? Kwa sababu ya mgogoro wa mamlaka, ambao ulikuwa mada nzima ya karne ya 17, Bacon, Hobbes, Descartes, na Spinoza, jibu katika ombwe hili la kiepistemolojia ni sayansi. Hobbes. Unajua, tunawezaje kusesitiza siasa ili kuepuka mapigano haya yote ya ndani? Pata msingi wa kisayansi wa siasa.

Unaona ? Naam, Spinoza anataka msingi wa kisayansi wa falsafa ya maisha. Sasa, kwa kuzingatia hilo, nadhani unachosema ni kwamba hufikirii kuwa na msingi wa kisayansi wa falsafa ya maisha. Naam, si lazima.

Ndiyo, kimbinu inafanikiwa, lakini ni kuendelea na hilo. Je, unataka kitu chochote kisicho na baraka ? Hapo ndipo inapofanikiwa. Loo, sasa unasema wewe... Lakini unaona, sasa pingamizi lako si kwa mantiki, bali ni kwa hitimisho analopata kutokana na mantiki hii.

Na ukipinga hilo, lazima upate kosa alilofanya liko wapi. Uthibitisho ambao si sahihi uko wapi? Ni upi kati ya dhana hizo ni wa uongo? Kwa sababu ukikubaliana kimsingi na sheria za mantiki, kisha ukapewa dhana fulani, hitimisho hufuata. Ikiwa dhana hizo ni za kweli kuhusu uhalisia, ndivyo hitimisho zilivyo. Unaona ? Na kwa hivyo, unaona, lazima nimtete Spinoza katika suala hilo.

Ukisema hana uhusiano wowote na maisha, hii ni nini? Ukisema sipendi hitimisho hizo, jinsi anavyozitoa, haswa, kwa nini? Ni nini kilienda vibaya? Unaona ? Na natumai tutaanza kuona kwamba ikiwa hupendi anachofanya Spinoza, lazima upate shimo katika mantiki yake. Usitupe mantiki. Huyo ndiye mtoto mwenye maji ya kuoga.

Ukitupa mantiki, hutawahi kufikiria chochote, hutawahi kufanya chochote. Hutaweza kusema, Mimi ndiye, sivyo? Utakuwa na tatizo la utambulisho, utaona. Hapana, tatizo si mantiki; ni kitu kinachohusiana na matumizi yake ya mantiki.

Sasa, huenda ikawa kwamba aina hii ya mbinu ya kisayansi anayotumia ni aina mbaya ya mbinu ya kutumia katika falsafa ya maisha. Sawa, ili kuelewa ni kwa nini anafanya hivyo, basi, mrudishe katika mazingira yake ya kihistoria na mgogoro huo wa kielimu. Anaenda wapi kwingine? Sema, sawa, kwa imani yake ya Kiyahudi.

Naam, si hivyo anachofanya, bali kutafuta msingi wa kile anachoelewa kuhusu imani ya Kiyahudi? Ndiyo. Unaweza kumkosoa, bila shaka, kwamba anafanya hivi badala ya moja kwa moja kutoka Maandiko ya Agano la Kale. Naam, unaona, ana matatizo na Maandiko ya Agano la Kale.

Hiyo Tractatus, iliitwaje? Tractatus Theologico-Politicus , ambayo aliandika, unaona, ilileta baadhi ya matatizo aliyokuwa nayo na Wayahudi, na Uyahudi wa Orthodox. Kwa hivyo alijitenga na njia hiyo, ufunuo wa Agano la Kale kama ulivyo. Lakini nia ya ufunuo wa Agano la Kale ni nini katika kuzungumzia mtazamo wa Kiyahudi kuhusu maisha? Naam, ni kutuonyesha kwamba kumpenda Mungu, utii kwa Mungu, ni baraka.

Kwa hivyo hapo ndipo Uyahudi wake unapoingia, unaona. Sasa, nimekuwa nikicheza kama mtetezi wa shetani kwa sababu sidhani kama tunaweza kukosoa hadi tuelewe. Unaona, ukosoaji mwingi unatokana na kutokuelewa.

Ndiyo, sikubaliani na baadhi ya fasili zake, kwa hivyo na baadhi ya misimbo. Na nina matatizo ya kila aina na mbinu kwa ujumla. Nadhani kuna njia zingine za kushughulikia ombwe la epistemolojia .

Ndiyo. Je, uamuzi wake ni wa kikabila kiasi gani? Katika sehemu kadhaa, anazungumzia kuhusu huruma na toba kuwa hazina maana kabisa . Na hivyo basi... Kwa upande mmoja, unaweza kusema, nilichoma mkono wangu kwenye jiko.

Sitakaa nitubu kwa kitendo hicho. Nitaweka mkono wangu tena kwenye jiko. Unajua, kwa nini ulie kuhusu maziwa yaliyomwagika? Hivyo ndivyo anavyosema.

Itakuwa na tofauti gani? Namaanisha, je, anaacha nafasi ya kujifunza kutokana na uzoefu? Ndiyo, utaongozwa nao. Umeongozwa nao, lakini sivyo... Naam, umeongozwa nao ni kusema kuna mchakato wa kisababishi ambapo uzoefu wa zamani huathiri tabia za baadaye. Lakini unapozungumzia toba, kujutia jambo au kujutia mtu mwingine, huruma pamoja na toba, angesema, hapana, hizo ni tamaa ambazo zinaweza kutushinda na kutuzuia kuwa na mawazo safi, unaona.

Kwa hivyo yaliyopita si kitu cha kukumbukwa. Loo, hasemi si kitu cha... Sio hisia ya kupanga kwa ajili ya wakati ujao, ni tu... Hapana, hapana, hasemi hivyo. Unaona, toba si kukumbuka tu ili upange kwa ajili ya wakati ujao .

Toba ni hisia ya majuto makubwa yanayokufanya utumwani. Hiyo ndiyo njia yake ya kusema. Anaonekana kuzungumzia hisia hiyo kama iliyokithiri kila mara.

Naam, ndio, basi labda tunahitaji kuingia katika mjadala wake wa hisia ili tuweze kuona hilo. Anatofautisha kati ya hisia kali na hisia zingine. Ningependa... Ikiwa anasema kwamba huruma na majuto si vizuri, pamoja na uamuzi, inaonekana kama huna chaguo lolote katika jambo hilo kuhusu kama utahisi huruma au la.

Au vipi... Naam, unaona, unapojiambia, sasa ikiwa hili limeamuliwa, sina chaguo lolote ila kujuta, unaanza kutafakari hilo , na wazo lingine linaanza kujitokeza katika fahamu zako, ambalo pia huamua mtazamo na mwikio wako. Yaani, ninachohitaji si hisia tu zenye nguvu. Sasa, wacha nielewe wazi kuhusu hili, na unatafuta wazo fulani lililo wazi na tofauti, unaona.

Kwa hivyo, unafanya jambo fulani kulihusu, jambo linaloonyesha kwamba unaweza. Lakini unaweza si lazima kumaanisha uhuru wa kuchagua. Unaona, kwa sababu unaweza.

Kwa nini? Kwa maana kwamba kuna michakato mingine ya kisababishi inayokuongoza kuifanya. Kuna mambo unayoweza kufanya kwa sababu tofauti. Namaanisha, naweza kuanguka kutoka kwenye paa la Blanchard ikiwa mtu atanisukuma.

Naweza. Natumaini siwezi. Hebu tuone.

Lakini si kila kopo ni kopo ninalolichagua, ni hiari yangu. Kwa kweli nina maswali . Kuhusu mwelekeo wake wa kimantiki.

Ndiyo. Umetoa maoni kama, vema, ni uzoefu gani ambao huwezi kupata katika mantiki au kitu kama hicho? Naam, swali la kwanza nililolalo ni, ningeliza tu, vema, inaonekana kwangu kwamba karibu wote, sio wote, lakini sehemu kubwa ya kile tunachokiona kuwa sababu safi ni kutokana na uzoefu kwa maana ya, kama, sheria ya kutopingana. Namaanisha, inavutia kwangu kwamba wakati wowote wanapojaribu kuthibitisha sheria ya kutopingana, huenda kupata uzoefu na kusema, vema, ni wazi, tazama, mtu hawezi kuwa hapa, na mtu hawezi kuwa hapa kwa wakati mmoja, au kitu kama hicho.

Na hivyo hilo ndilo swali langu la kwanza, inaonekana tu kwamba mengi ya haya yanatokana . Namaanisha, mantiki nyingi kwa kweli ina mizizi yake katika ujasusi kwa

maana kwamba hata anachosema kwa maneno yake, naweza kufikiria kwa maneno tu. Acha nijibu hilo kwanza, jinsi angefanya.

Lazima utofautishe kati ya hali ya kimantiki ya wazo au imani na mchakato wa kisaikolojia ambao tunapata. Namaanisha, unajifunzaje kwamba moja pamoja na moja ni sawa na mbili kama mtoto mdogo? Loo, kutokana na kuona hili na kuona hili. Mchakato wa kisaikolojia ni mmoja wa, ukipenda, kujifunza kwa majaribio.

Lakini hali ya kimantiki ya moja pamoja na moja sawa na mbili si kwamba ni ujumlishaji wa kimajaribio tu. Sasa, unaona, neno a priori, hatutumii kila wakati kwa usahihi, waziwazi, waziwazi. Nami nakiri hatia, unaona, kwa sababu kitaalamu neno a priori lina marejeleo, kama tutakavyoona tutakapofika Kant, na nimekuwa nikiihifadhi hadi wakati huo, lina marejeleo ya ukweli wa ulimwengu wote na muhimu.

Ukweli wa ulimwengu wote ambao ni muhimu kimantiki na hauwezi kuwa wa uongo. Sasa, unaweza kuujua ukweli huo kupitia mtu anayekuambia. Unaweza kuujua kwa kitu katika uzoefu kinachokuletea mawazo yako.

Lakini anachoshughulikia kwa maana hiyo ni ukweli wa awali, yaani, wa ulimwengu wote na lazima uwe wa kweli, kwa maana hiyo. Kupingana nao ni kujipinga. Kwa hivyo kusema tunajifunza kwa uzoefu hakuna umuhimu.

Unafuata? Jambo lingine pekee lilikuwa, inaonekana kama, hili ndilo jambo linalonifanya niwe na hisia, kwa namna fulani, sipendi hivi. Ndiyo, sipendi pia kihisia. Mimi hujiambia kila wakati tunapofika Spinoza, oh, Spinoza, unajua.

Ningependa kuwa na Descartes kuliko Leibniz, lakini Spinoza. Je, ni lazima nipitie Spinoza tena? Ndiyo, Holmes, unazo. Ni kwamba inaonekana kama ni falsafa iliyokufa, karibu, kwa namna fulani.

Wow, wow. Alikuwa akizungumzia jinsi inavyokuza hisia ya kutokuwa na kusudi. Ndiyo.

Ni kama sheria kali sana ... Hapana, sidhani kama inakuza kutokuwa na kusudi. Na usiseme mambo mabaya kuhusu Ukalvini. Unachofanya ni kutoa mawazo yaliyochanganyikiwa.

Tulikuwa wapi? Hapana, najua unachosema. Inaonekana haina maana. Kuna maana gani? Inaonekana imekufa.

Kifupi. Ndiyo, kuna mambo mengi ambayo ni ya kutatanisha. Hisabati ni.

Lakini je, utaacha hisabati? Inaweza kuwa ya kutatanisha, lakini yenye thamani kubwa na muhimu. Unaona ? Na hasemi, oh, hii ndiyo njia pekee unayoweza kujua hitimisho hili. Hapana, anajaribu tu kuonyesha kwamba inadhihirika katika kile kilichoeleweka wakati huo kama mtindo wa kisayansi.

Naam, kama hutaki kuelewa mawazo ya kisayansi ya karne ya 17, umechanganyikiwa kuhusu mambo mengine. Sawa. Lakini nakubali.

Sio aina ya mambo ninayopenda kusoma usiku sana ninapotaka kupumzika. Hapana, simchukui Spinoza likizoni. Nilikuwa na profesa wa shule ya uzamili ambaye alichukua ukosoaji wa Kant wa sababu safi akiwa jeshini katika Vita vya Kwanza vya Dunia na kuubeba mfukoni mwake akiwa katika kikosi cha askari wa miguu kote Ulaya.

Nadhani aliitoa mara kwa mara pia. Baadhi ya watu wangepanya hivyo. Lakini niamini, ningependelea kuifanya na Kant kuliko na Spinoza.

Lakini kwa bahati mbaya, kama ungekuwa mateka kwa miaka saba na ukawa na Spinoza, ungeishi miaka saba kama mateka bora zaidi kuliko kama ungekuwa na rundo la majarida ya katuni nawe. Wale jamaa wanasema sasa wametoka. Kile ambacho akili zao zilijazwa nacho hapo awali ndicho kilichowategemeza.

Ndiyo, ndivyo ninavyofikiria. Miaka saba. Ingenichukua kufanyia kazi uthibitisho huo wote .

Ndiyo, lakini kuna watu wanaostawi katika hili. Rafiki yangu, Alan Donegan, aliyefundisha huko Caltech na akafa karibu mwaka mmoja uliopita, alikuwa mwanafalsafa mzuri sana na akawa Mkristo yapata miaka 15 iliyopita. Namaanisha, kitabu cha mwisho alichandika kilikuwa kuhusu Spinoza.

Nami nataka kuisoma na kuona alichofanya na Spinoza. Lakini alikuwa na shauku kuhusu Spinoza. Ni kweli kwamba alikuwa na mmoja wa watu wenye mawazo ya kutega chuma.

Ndiyo, hiyo inazungumzia sababu za kisaikolojia za kupendezwa na Spinoza. Na ulikuwa na sababu za kisaikolojia za kutopendezwa na Spinoza. Kama ungekuwa na akili ya mtego wa chuma, labda ungependezwa na Spinoza.

Lakini ni wazi, kuna mashabiki wa Spinoza, kama vile walivyo kinyume chake. Kwa bahati mbaya, ninafurahi kwamba tuliingia kwenye mjadala huu kwa sababu nilikuwa napanga wakati mwingine. Aina hii ya majibu hujitokeza kila wakati katika hatua hii ya kozi.

Nilikuwa nimepanga wakati mwingine kusema jambo kuhusu umuhimu na madhumuni ya aina hii ya uchunguzi wa kimetafizikia. Kwa hivyo unaniokoa juhudi

nyingi katika kufanya hivi. Kwa sababu ukisema, unaitoa katika aina hii ya majadiliano.

Inafaa zaidi kuliko kusema maneno machache tu kuhusu hilo. Sio kudai kuwa na akili ya mtego wa chuma. Lakini nina uhusiano na mawazo ya Mashariki.

Na ilinifanya nitake baadhi ya ushawishi wa Mashariki katika mawazo ya Kiyahudi. Kiasi gani hilo linaweza kuwa lilimshawishi au halikumshawishi, au kama lilikuwa linatoka... Nimesikia kuhusu uandishi kuhusu mantiki ya Kiyahudi, mantiki ya Kiebrania, na dhana nzima ya mantiki ya kuzuia. Kuna faraja zaidi na aina ya vitendawili ambavyo sisi, tukiwa tumefunzwa sana katika mawazo ya Kiyunani, hatujisikii vizuri navyo.

Na nilifikiri tu ilikuwa ya kuvutia sana, na iliongeza maisha tofauti kabisa kwa njia za kukaribia... Kumbuka aina ya kitu nilichosema tulipokuwa tunaingia kwenye Spinoza. Kwamba ikiwa unataka mfano wa falsafa ya imani ya miungu mingi, hii ndiyo iliyofanyiwa kazi kwa uangalifu zaidi. Sio kwamba waabudu miungu wote hutumia aina hii ya mbinu ya kisayansi.

Hakika, imani ya pantheism ya Mashariki haionekani kufanya hivyo. Lakini thamani, zaidi ya thamani na ushawishi wa kihistoria na kadhalika, katika kumtazama Spinoza ni kuona kile kinachohusika katika imani ya pantheism. Nami naichukua kutokana na mambo unayopinga, kama vile imani yake ya kimaamuzi, kwamba unaelewa kile kinachohusika katika imani ya pantheism.

Unaona, inakuja. Ushawishi wa imani ya pantheist ya Mashariki unaonekana zaidi katika metafizikia ya kimono ya karne ya 19 kuliko ilivyo hapa. Kuna jambo analosema kuhusu, kwa kadiri watu wanavyoishi kwa utiifu kwa akili, wanakubaliana kila wakati.

Na kisha anaendelea kusema kwamba watu wanaokubaliana, ambao wanatii mantiki, ni muhimu kwa kila mmoja tu. Akimaanisha kwamba, nadhani, wale ambao si watu wenye busara hawana maana. Je, hilo limechukuliwa na mtu yeyote kuunga mkono mawazo ya kidhalimu? Sidhani hivyo.

Sidhani hivyo. Kwa sababu yeye ni mtetezi mkubwa wa utawala wa akili, unaona, kwamba udhalimu, unaocheza na hisia na hutokana na hisia kali, utakuwa kama kitu cha mwisho ambacho angetaka. Ndiyo.

Kwa kuwa ulipiga mhadhara wangu wa siku hiyo, ambayo ni sawa, wanastahili kupigwa risasi wakati mwingine. Sio mhadhiri, mhadhara tu. Acha nione kama naweza kunasa kile nilichopanga kusema kuhusu aina hii ya mfumo wa kimetafizikia na nijumuishe kwa njia hiyo.

Na tutajenga juu ya hili tunapoingia katika Leibniz. Hawa watatu, Descartes, Spinoza, na Leibniz, ni wanasaikolojia watatu wakubwa, kielimu, maarifa ya awali. Wanasaikolojia watatu wakubwa wa historia ya mawazo ya Magharibi.

Kutafsiri ulimwengu kulingana na dhana fulani za awali zinazojitokeza katika fasili zake. Ndiyo. Hiki ndicho wakati mwingine huitwa metafizikia ya kubahatisha.

Ambapo neno ubashiri, kumbuka , halimaanishi mawazo ya kijinga, hilo lingekuwa mawazo, bali linamaanisha kuona kwa jicho la akili, kwa uwazi na kwa uwazi. Metafizikia ya ubashiri. Sasa, hii ni sehemu ya kile unachokiona, nadhani.

Aina hiyo ya metafizikia ya kubahatisha, inayounda picha ya uhalisia, huwa inaleta matatizo kuhusu uhusiano wa mwonekano na uhalisia. Uhusiano wa mwonekano na uhalisia. Spinoza anasema, hivi ndivyo ilivyo, na unasema, ndio, lakini, unajua, na mimi lazima nisimame kifudufudi ili kujibu swali hilo kwa Spinoza.

Unasema mwonekano wako ni upi katika uhalisia . Kuhusu mwonekano, tuna mawazo yaliyochanganyikiwa tu. Sasa, ni nini kinachosababisha aina hii ya metafizikia ya kubahatisha, ambayo husababisha mvutano mkubwa kati ya mwonekano na uhalisia? Na jambo linaloizunguka ni matatizo waliyo nayo katika ulimwengu wa mwonekano.

Matatizo na ulimwengu wa uzoefu wao. Unaona ? Ulimwengu wa uzoefu wao. Utupu wa maarifa.

Ombwe la mamlaka. Unaona ? Migogoro inayoongezeka kati ya sayansi na dini. Hilo linaonekana zaidi katika Leibniz.

Itakuja. Unaona ? Kwa hivyo wanachojaribu kufanya ni kushughulikia matatizo katika ulimwengu wao, ulimwengu wao wa uzoefu. Unaona ? Kwa kuvutia ukweli fulani wa ulimwengu na muhimu.

Sasa, kuna mtu wa kisasa wa watu hawa. Mwanasheria ni nani? Sheria.

Hugo Grotius. Mwanafikra Mholanzi. Wakati wa Vita vya Miaka Mia.

Vita vya kidini. Wakatoliki dhidi ya Waprotestanti. Wanaangamiza Ulaya.

Unaona ? Na kulikuwa na migogoro ya kidini kote Ulaya katika kipindi cha baada ya Matengenezo. Vipi kuhusu Uingereza? Na migogoro ya kidini iliyosababisha Vita vya wenyewe kwa wenyewe vya Uingereza. Katika wakati wa Thomas Hobbes.

Unaona ? Na huko Ulaya vivyo hivyo. Alichofanya Grotius ni kutafuta msingi wa sheria wa ulimwengu wote na muhimu. Kwa sheria ambazo zitatawala na kupunguza vitendo vya vita.

Ya jumla na muhimu badala ya ya upendeleo. Unaona ? Sio mtazamo wa kidini, bali ni kitu kinachofungamana na wote. Unaona ? Naam, ni kama mzozo wa Mashariki-Magharibi wa miaka 40 iliyopita.

Ni tumaini gani pekee la kufikia makubaliano yoyote na kuepuka vita? Kweli, kile ambacho tumelazimika kufanya kwa miaka 40 ni kupata kitu ambacho kinaweza kuwa na makubaliano ya ulimwengu wote. Na ikiwa huwezi, huwezi kufikia makubaliano yoyote. Jambo pekee kuhusu makubaliano ya ulimwengu wote lilionekana kuwa ni kuishi.

Tunataka kuishi, wao wanataka kuishi. Kwa hivyo tulikuwa na mzozo. Unaona ? Sera ya kuzuia.

Naam, sasa kwa kuwa mzozo huo umekuwa si wa lazima kama ulivyokuwa. Lakini hoja ni kwamba, unapokuwa na mitazamo inayokinzana, njia pekee ya kuyatatua, njia pekee ya kuzuia migogoro, ni kurudi na kutafuta msingi wa ulimwengu wote. Unaona ? Naam, hiyo ndiyo motisha kubwa .

Kwa maneno mengine, motisha ya metafizikia ya kubahatisha ni ya vitendo sana. Katika Spinoza, haionekani wazi sana. Nadhani mahali ilipo katika Spinoza, kusema ukweli, ni katika uzoefu wake mwenyewe kama Myahudi katika ulimwengu wa Kiprotestanti, wakimbizi kutoka mauaji ya halaiki huko Uhispania, wanaoishi Uholanzi huru, lakini kama Myahudi asiyefuata sheria, anayetendewa kana kwamba yeye ni mtu asiyeamini Mungu.

Unaona ? Na hilo, katika siku hizo, kumbuka, mara nyingi lilikuwa kosa la kifo. Huenda halikuwepo Uholanzi, lakini ilikuwa katika baadhi ya maeneo. Na kwa hivyo anafanya nini? Anajaribu kutoa msingi wa kisayansi wa ukweli wa ulimwengu.

Unaona ? Ndiyo. Kwa hivyo nadhani hiyo ndiyo aina ya motisha. Unaweza kusema, ukipenda, kwamba baadhi yake, katika baadhi ya matukio, huchochewa na kuomba msamaha.

Sio Spinoza sana kama labda Descartes. Imehamasishwa na hitaji la mtazamo wa ulimwengu baada ya kuvunjika kwa mtazamo wa ulimwengu wa enzi za kati. Haja ya kuelezea mtazamo wa kisayansi na kuona unakoelekea.

Unaona ? Kwa sababu lazima uwe na falsafa ya kuishi nayo. Sayansi inaonekana kutawala. Inaweza kuwa matokeo ya matumaini kuhusu mbinu mpya za kujua.

Mbinu ya kisayansi. Hebu tuone ni kwa kiwango gani hii itatupeleka. Je, inaweza kuhamishiwa kwenye nyanja zingine? Kama Bacon alivyofikiria, Hobbes alivyofikiria, Descartes alivyofikiria, Spinoza alivyofikiria, Leibniz alivyofikiria, watu leo wanafikiri katika utamaduni wa uasili wa kisayansi.

Unaona ? Kwa hivyo motisha zinatumiwa sana. Unatilia shaka mawazo. Lakini hiyo ni tofauti na kuhoji mradi.

Unaona ? Kwa kweli, katika falsafa ya kisasa, tunahitaji sana mbinu za kimetafizikia za kubahatisha ili kutoa njia mbadala za aina ya metafizikia ya kisayansi ya asili ambayo imefanywa kazi na inafanywa kazi kwa undani katika falsafa ya kisasa ya Marekani. Unaona ? Sasa, tunapata njia mbadala zilizofanywa kazi vizuri sana katika falsafa ya dini. Hiyo ni sehemu tu ya picha.

Kuna mengi yanayoendelea katika epistemolojia kwa kuzingatia hili. Lakini hiyo ni sehemu tu ya picha. Tunahitaji maendeleo ya kimetafizikia .

Unaona ? Kwa sababu tuko katika hatua nyingine katika historia ambapo kuna mabadiliko katika mitazamo ya ulimwengu, mabadiliko katika mtazamo wa kisayansi, mabadiliko katika mbinu. Usidharau nadharia. Unaona ? Nadharia inaongoza mazoezi.

Ni nadharia inayounda uwezekano. Ni nadharia inayokosoa mazoezi yasiyo na matunda. Metafizikia ya kubahatisha ni muundo wa nadharia.

Inaendelea katika kila taaluma. Na lazima ifanyike. Unaona ? Ni muhimu kwa maendeleo katika nyanja yoyote ya uchunguzi.

Naam, hiyo ilikuwa hotuba yangu. Angalau nilipata hotuba ya dakika tano. Hapana, sikiliza, hiyo ni majadiliano mazuri.

Hiyo ndiyo aina ya majadiliano ambayo nadhani mwalimu wa falsafa angependa kuwa nayo katika chuo kikuu au chuo kikuu chochote nchini. Hiyo ilikuwa ya kiwango cha juu.